

Amir Ahmić

TERORIZAM U MEDIJIMA, MEDIJ U TERORIZMU - bezbjednosne refleksije

Prije kraće analize uloge medija u praćenju pojavnih oblika terorizma u BiH napomenuo bih sljedeću bitnu činjenicu. U BiH ne postoji sistem bezbjednosti i ova država nema jedinstvenu policiju, jedinstvenu vojsku, zajedničku tajnu službu, a druge zajedničke institucije važne za funkcioniranje bezbjednosnog sistema ne funkcioniraju ili funkcioniraju u nedovoljnoj mjeri. Ova država nema obezbjedene vanjske granice, unutar teritorija funkcioniraju dvije ili tri policije, javne ili tajne, dvije vojske, više pravnih sistema, ratni zločinci-teroristi su na slobodi, a Dejtonski sporazum to nije takvo predvidio.

Takoder, na nivou države BiH nije definiran fenomen terorizma, tj. šta predstavljaju akti terora ili kriminalni akti čiji se broj popeo do cifre 172 (neotkrivenih) u BiH, da li je to terorizam, ili zbir akata terora, šta je to terorizam u BiH, da li ga je prije bilo ili je odjedanput nastao, koji su uzroci, značajke i dr.

Ova konstatacija, da ne postoji pojmovno razjašnjenje terorizma u BiH, nije ništa drugo no slijed neriješenih pitanja oko i u vezi sa terorizmom koja "pritišću" svjetsku zajednicu od II svjetskog rata, a i prije, jer svjetska zajednica posljednjih 50 godina nema suglasje oko fenomena terorizma, kako ga definirati, odrediti značajke, uzroke, sačiniti tipologije, a kamoli izvršiti sankcionisanje, te su ovi problemi prepušteni svakoj državi ponaosob. Ključni problem nesuglasja svjetske zajednice se očituje samo u jednoj činjenici: ono što je za jednu državu i grupu država terorizam, to je za druge oslobodilački pokret i borba za slobodu i tu interesi nikad neće biti usaglašeni, posebno u dijelu kada se tretira tzv. Državni terorizam, kada država primjenom terora ostvaruje svoje ciljeve ili nastoji održati vlast i kontrolu na određenom teritoriju.

Predložio bih da tako promatramo i akte terorizma u BiH, nesuglasje oko svih pitanja terorizma, a uzimajući u obzir činjenicu da ne postoji bezbjednosni sistem.

S tim u vezi i mediji BiH odražavaju ili prenose "crno-bijele slike" o svakom aktu terora bez obzira da li se radi o autohtonoj (informaciji) medija ili mediji služe kao prenosnik ili interfejs raznih zvaničnih ili nezvaničnih saopćenja, stavova, mišljenja, analiza i sl., a u povodu određenog akta terora.

Analizom medija lahko se može utvrditi sljedeće:

1. Da je po medijima, a u tu uračunavam medije kao prenosnike tuđih informacija u vidu saopćenja i mišljenja, u BiH trenutno terorizam i to tzv. politički terorizam,
2. Ili da se radi o tzv. "Bezbojnom terorizmu" koji nema prefiks nacionalni, vjerski, etnički, međunarodni, tj. Terorizam je i nacionalni i vjerski i etnički ako se to istragom utvrdi.

Prije razmatranja ovakvog nastupa medija porebno je istaći i vrlo kratko se osvrnuti na genezu dešavanja i razvoja situacije BiH, kao federalne jedinice u satav bivše SFRJ i događaja od 1992. Godine.

Bivša SFRJ je slovila kao jedna "najbezbjednijih" država u svijetu i tadašnji komunisti i socijalistički pravci su narodu i svjetskoj zajednici publikovali nepobjedivost bivše JNA, efikasnost sistema ONO i DSZ, efikasnost vojnih i civilnih policija, ali se ta "bezbjednost" osiguravala kroz sljedeću činjenicu. Tadašnji zvanični Beograd bio je zaštitnik svih žoslobodilačkih pokreta u svijetu", što je tada Beograd kroz formu zakona i ozvaničio, i bio utočište i poligon za obuku tadašnjih najtraženijih grupa, organizacija i pojedinaca koji su bili potraživani od velikog dijela svjetske zajednice kao teroristi-ubice. Pomenuću samo čuvenog Karlosa i Abu Nidala, grupu Bader Mainhof, Fatah i sve frakcije PLO, POLISARIO itd., bivša SFRJ je u svjetskim krugovima je važila kao jedam od glavnih pokretač, snadbjevača i zaštitnika terorizma i terorista. S tim u vezi napomenuću istup američkog državnog sekretara koji je, 1989. Godine prilikom posjete tadašnjem političkom establišmentu SFRJ, na pres konferenciji uputio posljednje upozorenje zvaničnom Beogradu kojim se najavljuju sankcije zbog prethodno navedene aktivnosti.

Jedna takva država sa svim ondašnjim potencijalima, iskustvima i organizacijom, kada su u pitanju poslovi vezani za terorizam, se obrušava 1992. godine na RBiH.

Država BiH, je pred Međunarodnim sudom pravde u Hagu pokrenula tužbu protiv Srbije i Crne Gore za genocid i advokati, zastupnici tužbe dokazuju da je od strane SRJ izvršen genocid kroz formu agresije na suverenu državu.

Isto tako, MSRZ u Hagu kroz sudenje Blaškiću i Kordiću dokazuje djelimičnu agresiju na BiH i Međunarodni karakter rata u BiH (jer drugačije MSRZ ne bi bio nadležan), a ja bih naglasio da su obje ove agresije pokušavane biti realizirane najdirektnije uz pomoć terorizma, tj. Tzv.

Državnog terorizma, jer kako objasniti da za uslovno relativno kratko vrijeme od 100% uništene populacije u BiH (govori se o cifri od 150000-250000), oko 80% je stradalo iza linije fronta kao civili primjenom svih vidova, oblika, sredstava, metoda terorizma od klasičnih ubistava na kućnom pragu, do tortura i ubistava u fabrikama smrti tj. Bezbrojnih logora koji su egzistirali u BiH. Ovdje je nužno istaći i paralelno uništenje većine kulturnih, vjerskih, nacionalnih i drugih objekata.

Takav terorizam, koji je dijelom sankcionisan pred dva međunarodna suda kao genocid i ratni zločin, je bio prisutan faktički sve do potpisivanja Dejtonskog sporazuma u većem ili manjem obimu. Što se dešava nakon Dejtona? U nekim bezbjedonosnim projektima nakon Dejtona nagovješćen je tzv. "Očekujući terorizam", faktički nema rata ali sve efektive ostaju u BiH, i procjena je bila da će te efektive biti korišćene kao sredstvo u ostvarivanju raznih ciljeva u BiH od strane tih koji su i uradili ono što su uradili u četiri godine agresije, i da će zaustavljanjem agresije, tzv. "Očekujući terorizam" poslužiti kao surigat rata u ostvarivanju određenih ciljeva.

Sada se vraćam na medije i već sam rekao koje su to dvije opcije prisutne kada su u pitanju akti terora u BiH. Obje opcije s obzirom na već prezentirano, imaju višestruko negativno dijejstvo na javnost, a i na organe gonjenja, jer nema definiranja problema i sagledavanja objektivne situacije u BiH. Što se dešava nakon izvršenog akta terora, šta rade mediji u BiH?

Mediji, bez razlike, državni, nedržavni, neovisni i ovisni, nezavisni, zavisni su ti koji uslovno prvi za širu javnost pružaju prve informacije o izvršenom aktu terora i tu je prisutno nadmetanje unutar i između raznih medija, tj. Ko će prvi objaviti specijalnu vijest i skoro uvijek u principu se sadržavaju na 9 zlatnih pravila kriminalistike i uslovno što svojom zaslugom, što drugih otvara se prostor za fazu raznih saopćenja. Saopćenjem smatram, sve vrste saopćenja zvaničnih državno-političkih organa, pozicije-opozicije, partija i stranaka, neovisnih i ovisnih pojedinaca, stručnjaka, analitičara itd.

U toj drugoj fazi tzv. "Saopćenja" svi osuđuju akt terora i ograđuju se, a nerijetko su saopćenja koncipirana tako da čak i sumnjiče određenu "stranu" u BiH.

U trećoj fazi mediji samostalno elaboriraju "terorizam" i akte terora, a kao osnovica im, uglavnom, služe sva navedena saopštenja i elaboraciju idu do optuženja "strana" čak i pojedinaca.

Ova faza zaokružuje mozaik događaja, i nažalost, nakon ovih faza se u dobroj mjeri formiralo mišljenje javnog mnijenja, jer šta će misliti i o čemu će razmišljati krajnji konzument informacije, građanin ako se zvaničnik - nezvaničnik ogradi od akta i pri tom još izrazi sumnju. U zavisnosti

od krajnjeg konzumenta zasigurno promišljajnja idu u pravcu “ako nismo mi, ko je?, pa vjerovatno, oni drugi”.

I kao “biber po pilavu” u četvrtoj fazi dolazi zvanično saopćenje organa gonjenja, koja ako nisu kontraproduktivna, onda mediji svojom elaboracijom, naprave i stave pod sumnju svako saopćenje, te se otvore razne špekulacije.

Uz časne izuzetke, moram podvući da su određena zvanična- nezvanična saopćenja u pozitivnoj funkciji jer se u njima insistira na profesionalnoj, efikasnoj i brznoj istrazi i ne upuštaju se u razna razmatranja ili sumnjičenja. Što se dešava sa organima gonjenjima? Pored problema, navedenih u uvodu izlaganja, kadrovi u organima gonjenja su većinom tzv. “ratni kadrovi” bez iskustva i potrebnog znanja. Rukovodioci u organima gonjenja su imenovani ili postavljeni od tih istih zvaničnika - nezvaničnika, pozicije - opozicije, koji u prvi mah izdaju razna saopćenja. Kako je rukovoditi ili raditi na istrazi kad se putem medija već “unaprijed zna” ne samo na koga se sumnja, već čak ko je organizator i ko je izvršio određeni akt terora.

Vrhunac sarkazma je kad se u određenoj fazi mediji upitaju zašto se teroristi ne oglašavaju, tj. zašto niko ne preuzima odgovornost za akte terora u BiH, kad tobože, svugdje u svijetu to teroristi rade. Nema potrebe da se bilo ko oglašava, jer su mediji, kao prenosnici informacija ili proizvođači vlastitih, već unaprijed oddredili organizaciju ili izvršioca ili se u blažoj formi zadržavaju na “tri strane” u BiH, ili se možda ne radi o terorizmu što je također ozbiljna pretpostavka, ali mediji ne mogu i ne znaju (možda u tome i nemaju-podršku zvaničnika-nezvaničnika) prepoznati ovu stvar i uporno potenciraju tzv. Politički terorizam i tzv. Bezbojni terorizam.

Potencirajući tzv. politički terorizam obim optuženja se kreće u dijapazonu od tzv. Državnog terorizma do instriranih pojedinaca. Jasno je da postoji mogućnost da je državni terorizam u agresiji, koji je rezultirao genocidom i ratnim zločinima, mogao imati nastavak u postdejtonskom periodu i za to postoje indikacije, ali unaprijed nekog sumnjičiti ili optuživati, posebno onoga koji se branio i odbranio od tzv. Državnog terorizma van svake je pameti. Šta ako se radi o psihotičkom ili vigilantnom terorizmu. Ako postoje pojedinci ili grupa psihopata koja vrši akte terora i koji možda ne znaju da postoji neka politika ili pojedinac koji je uzeo stvar “u svoje ruke” jer je nezadovoljan nekom općom situacijom (deložacija, ostanak bez posla) i svoje trenutno nezadovoljsvo riješava uz pomoć akta terora bez selektivno odabranih ciljeva, ali u ovom trenutku se to recimo itekako podudara npr. Sa bezbjedonosno-političkom situacijom u državi. .

Druga opcija je projiciranje putem medija terorizma bez “boje, mirisa i ukusa”, tzv. bezbojni terorizam je špekulacija usmjerena prema

krajnjem konzumentu i govori o mogućnosti umišljenosti svih. Što to znači? Treba li krajnji konzument informacije razmišljati da se možda u BIH nalazi organizacija TUPAMAROSI (TUPAKAMAROSI) ili neka latino-američka organizacija JAKUZE, ili japanska crvena armija, IRA, ili ETA, HEZBOLAHA ili HAMAS, ili da se možda teror izvodi uz pomoć međunarodne zajednice i institucija koje se nalaze BIH, ili će možda razmišljati o jednoj i dvije agresije u BIH koje su za sredstvo koristile terorizam. Puno pitanja za konzumenta, da li traži organizacije i izvršioca desetine hiljada kilometara udaljenih od BIH, ili će odgovor tražiti u aktima onih koji su prethodno uradili ono što su uradili u BIH, ili će tražiti "sredinu".

Na sreću u ovoj državi nema cenzure. Jedna od rijetkih država, ako ne i jedina, koja nije cenzurisala medije i kada je bilo u pitanju i opstanak države. Ovo zaista odaje demokratski i moralni karakter ove države i vlasti, ali isto tako ovakvi mediji i ovakav pristup medija zasigurno nanosi i prouzrokuje dosta sigurnosnih implikacija, jer trenutno u državi ne postoje pozitivne zakonske norme kao svugdje u demokratskom svijetu koje reguliraju određene segmente nastupa medija ili limitiraju jedan ovakav način medijskog promatranja problema terorizma koji je trenutno na medijskoj sceni u BiH, kao i druga pitanja. Nadam se da će zakonodavstvo vrlo brzo pronaći rješenje jer u ovom slučaju nije potrebno izmišljati toplu vodu, te smatram da će i ovaj skup afirmativno i autoritativno doprinjeti realizaciji ove aktivnosti, tj. Inicijative reguliranja ove materije kako bi naši mediji bili još bolji, efikasniji i objektivniji.